

Tillämpningsanvisningar för OPF-KL och PBF

Laholm kommun

I samarbete med

Allmänt

OPF-KL18 har antagits av kommunfullmäktige att gälla från 1 januari 2019. Dessa tillhörande tillämpningsanvisningar har antagits av personal- och organisationsutskottet den 4 oktober 2022.

Tillämpningsanvisningarnas syfte är att precisera och underlätta tillämpningen av OPF-KL i Laholm kommun. De innehåller även en sammanfattning av förmåner och villkor. Om det skulle uppstå situationer där tillämpningsanvisningarna upplevs motsäga OPF-KL, gäller bestämmelserna enligt respektive reglemente före anvisningarna.

Definitioner

Med fritidspolitiker avses förtroendevalda vars uppdrag omfattar mindre än 40 procent av heltid.

Med deltidspolitiker avses förtroendevalda vars uppdrag är på deltid men omfattar mer än 40 procent av heltid.

Med heltidspolitiker avses förtroendevalda vars uppdrag omfattar heltid.

Varje ny mandatperiod betraktas som ett nytt tillträde av uppdrag.

Pensionsmyndighet

Personalutskottet är pensionsmyndighet och har till uppgift att tolka och tillämpa OPF-KLs regler inom ramen för dessa tillämpningsanvisningar.

Ansökan om förmåner

Ansökan om förmåner enligt OPF-KL görs hos kommunens verksamhet för HR och lön på det sätt som pensionsmyndigheten bestämmer. Ansökan ska vara skriftlig.

Uppgiftsskyldighet

Den förtroendevalda är skyldig att lämna de uppgifter kommunen begär och som behövs för att kunna bedöma rätten till, samt beräkna förmåner.

Utebliven uppgift enligt kommunens anvisningar medför att utbetalning inte sker eller att pågående utbetalning stoppas.

Omfattning

OPF-KL gäller endast förtroendevalda som avses i 4 kap 1 § kommunallagen som fullgör uppdrag i Laholm kommun. Bestämmelserna är alltså inte tillämpliga på personer som kommunen utser till att fullgöra uppdrag hos andra juridiska personer, som till exempel bolag eller samverkansorgan.

Förtroendevald som innehaft uppdrag hos annan huvudman

Vid beslut om vilket regelverk som är tillämpligt för respektive förtroendevald bortses från nuvarande eller tidigare uppdrag hos andra huvudmän än Laholm kommun.

Pensionsmyndigheten kan i undantagsfall besluta, efter ansökan från den förtroendevalde, att uppdragstid hos annan huvudman än Laholm kommun ska tillgodoräknas för OPF-KL. Ett sådant beslut kan endast fattas om

- den förtroendevalde omfattats av rätten till omställningsstöd enligt OPF-KL i det tidigare uppdraget, och
- uppdraget i Laholm kommun sker i direkt anslutning till tidigare uppdrag, och
- överenskommelse om eventuell kostnadsfördelning sker mellan Laholm kommun och den tidigare huvudmannen.

Information

I samband med hel- eller deltidspolitikers tillträde och avgång från sitt uppdrag, lämnas särskild information om rutiner för ansökan om pensions- och omställningsförmåner. Den förtroendevalde har även möjlighet att ställa frågor till KPA på följande mailadress: fortroendevalda@kpa.se

Minst en gång, dock max 2 gånger per mandatperiod arrangeras ett informationsmöte för kommunens förtroendevalda.

Omställningsstöd enligt OPF-KL

Aktiva omställningsinsatser och ekonomiskt omställningsstöd kan komma ifråga för hel- och deltidspolitiker som omfattas av OPF-KL. Omställningsbestämmelserna syftar till att det ekonomiska omställningsstödet ska kunna kombineras med aktiva omställningsinsatser.

När längden på sammanhängande uppdragstid ska bedömas, anses inte föräldraledighet, ledighet för sjukdom eller liknande som avbrott i uppdragstiden.

Aktiva omställningsinsatser

Rätt till aktiva omställningsinsatser har den som vid avgången:

- innehar uppdrag på sammanlagt minst 40 procent i Laholm kommun, och
- har minst fyra års sammanhängande uppdragstid som hel- eller deltidspolitiker i kommunen, och
- inte har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Riktlinjer för aktiva omställningsinsatser

Förtroendevalda ska erbjudas möjlighet till aktiva omställningsinsatser på liknande sätt och i liknande omfattning som gäller för anställda i Laholm kommun.

Förslag på aktiva omställningsinsatser kan tas fram av den enskilde, kommunen eller annan som kommunen anlitar.

Exempel på aktiva omställningsinsatser kan vara: Rådgivning och vägledning, kompletterande studiestöd, kostnader för kortare utbildning eller praktik, finansiering av kurslitteratur, hjälp med att starta eget.

Insatserna ska ha påbörjats inom 3 månader efter avgången. Insatsen ska vara avslutad inom 12 månader.

Pensionsmyndigheten kan i särskilda fall bevilja undantag från denna tidsgräns.

De aktiva omställningsinsatserna har en maxkostnad om 2 prisbasbelopp.

Ansökan

Den förtroendevalda ska ansöka om aktiv omställningsinsats senast en månad efter avgången från uppdraget. Pensionsmyndigheten kan i särskilda fall bevilja undantag från denna tidsgräns. Ansökan ska skickas skriftligt till kommunens Verksamheten för HR och lön.

Beslut

Verksamheten för HR och lön beslutar om aktiva omställningsinsatser. Informerar personal- och organisationsutskottet.

Ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till ekonomiskt omställningsstöd har den som vid avgången:

- innehar uppdrag på sammanlagt minst 40 procent i Laholm kommun, och

- har minst ett års sammanhängande uppdragstid som hel- eller deltidspolitiker i kommunen, och
- inte har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Den förtroendevalda har rätt till tre månaders ekonomiskt omställningsstöd per fullgjort år i uppdraget. Under de två första åren är stödet 85 procent av tidigare arvode, och det tredje året 60 procent. Ekonomiskt omställningsstöd kan som längst betalas ut till och med kalendermånaden innan den förtroendevalda uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Ekonomiskt omställningsstöd beräknas och utbetalas av kommunen. Det utbetalade beloppet är preliminärt och avräkning kan komma att ske vid senare utbetalningstillfälle.

Starttidpunkt för ekonomiskt omställningsstöd

Den tidsperiod som den förtroendevalda har rätt till ekonomiskt omställningsstöd börjar löpa den första i månaden efter avgången från det uppdrag som gett rätt till förmånen. Pensionsmyndigheten kan bevilja undantag i enskilda fall.

Ansökan

Den förtroendevalda ska skriftligt ansöka om ekonomiskt omställningsstöd senast två månader innan rätten till ekonomiskt omställningsstöd inträder. Ansökan ska lämnas in till Verksamheten för HR och lön.

Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning

Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning krävs från första dagen med ekonomiskt omställningsstöd. Pensionsmyndigheten kan för en viss period bevilja undantag från kravet på egen aktivitet om kravet i det enskilda fallet framstår som oskäligt.

För att ha rätt till ekonomiskt omställningsstöd krävs att den förtroendevalda

- är inskriven på arbetsförmedlingen eller
- bedriver studier som berättigar till ledighet enligt studieledighetslagen eller
- har nytt arbete, dock inte en återgång till gällande tjänstledighet som togs i samband med det politiska uppdraget. eller
- har nytt förtroendeuppdrag enligt 4 kap 1 § kommunallagen hos annan huvudman

I samband med ansökan om förmån ska den förtroendevalda intyga att hen kommer att uppfylla kravet på egen aktivitet.

Om den förtroendevalda inte uppfyller kraven på egen aktivitet, blir hen skyldig att återbetala hela eller delar av det utbetalda omställningsstödet. Beslut om återbetalning fattas av pensionsmyndigheten.

Pensionsmyndigheten kan bevilja undantag i enskilda fall.

Samordning

Vid samordning av ekonomiskt omställningsstöd som beviljats deltidssysselsatt förtroendevald ska hänsyn tas till detta. Samordning sker enligt kontantprincipen, det vill säga utifrån tidpunkten då samordningsbar inkomst betalats ut, inte när den tjänats in.

Det ekonomiska omställningsstödet ska samordnas under utbetalningstiden med eventuell förvärvsinkomst samtidigt som det ekonomiska omställningsstödet utbetalas. Samordningen sker varje månad. Från samordningen undantas dock först ett belopp som per månad motsvarar 1/12 av samma års prisbasbelopp.

Omställningsstödet upphör om den förtroendevalda får nytt uppdrag i kommunen på minst 40 procent, eller får uppdrag i riksdag eller regering, region eller regionförbund.

Den förtroendevalda ska från och med den första månaden med ekonomiskt omställningsstöd lämna inkomstuppgift. Detta ska göras till kommunens HR-chef på anvisat sätt senast den 12:e i månaden efter det att inkomsten betalats ut. Inkomstuppgift ska lämnas även de månader då förvärvsinkomsten är noll kronor.

Inlämnad inkomstuppgift är en förutsättning för att ekonomiskt omställningsstöd ska betalas ut. Om inkomstuppgift inte har lämnats in, sker ingen utbetalning förrän inkomstuppgiften har kommit kommunen tillhanda.

Minskning eller indragning av ekonomiskt omställningsstöd

Om den förtroendevalda under tiden med ekonomiskt omställningsstöd utför arbete utan ersättning eller mot låg ersättning, eller får annan ersättning än förvärvsinkomst, kan pensionsmyndigheten besluta att minska pensionen med ett uppskattat inkomstbelopp som motsvarar den inkomst som kan anses vara skälig.

Kommunfullmäktige kan också helt dra in det ekonomiska omställningsstödet om den förtroendevalda inte beviljats ansvarsfrihet, dömts för brott som medfört att hen skilts från förtroendeuppdraget i Laholm kommun med stöd av 4 kap 9 § kommunallagen, eller dömts för brott av sådan allvarlig art att det är sannolikt att den förtroendevalda skulle ha skiljts från uppdraget om hen fortfarande innehåft det.

Retroaktiv utbetalning

Ingen retroaktiv utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd.

Pensionsmyndigheten kan bevilja undantag i enskilda fall.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd har den som vid avgången:

- har uppdrag på sammanlagt minst 40 procent i Laholm kommun, och
- har minst åtta års sammanhängande uppdragstid kommunen, och
- inte har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan som tidigast betalas ut från tidigaste uttagsålder för allmän pension och i direkt anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd upphört. Stödet är 60 procent av tidigare arvode. Som längst kan det betalas ut till och med kalendermånaden innan den förtroendevalda fyller 65 år.

Regler för förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Samma regler som för ekonomiskt omställningsstöd gäller även för förlängt ekonomiskt omställningsstöd, med följande undantag:

- Det förlängda omställningsstödet beviljas och betalas ut för ett år i taget.
- Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning krävs under hela den tid den förtroendevalda har rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd.
- Inget fribelopp finns vid samordning med förvärvsinkomst.

Ansökan

Den förtroendevalda ska ansöka förlängt ekonomiskt omställningsstöd senast två månader innan rätten till förlängt ekonomiskt omställningsstöd inträder.

För fortsatt utbetalning efter en beviljad period med förlängt ekonomiskt omställningsstöd krävs förnyad ansökan senast två månader innan den nya utbetalningsperioden ska påbörjas. Ansökan skickas till Verksamheten för HR och lön.

Retroaktiv utbetalning

Samma regler gäller som beträffande retroaktiv utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd.

Pensionsbestämmelser enligt OPF-KL

Pensionsbestämmelserna enligt OPF-KL gäller alla förtroendevalda med undantag av dem som vid tillträdet av uppdrag i Laholm kommun:

- omfattas av PBF eller annat motsvarande regelverk, på grund av uppdrag hos Laholm kommun, eller
- har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Kommunfullmäktige kan i enskilt fall besluta att OPF-KL ändå ska gälla, och bestämmer i så fall villkoren för detta.

Ålderspension

Kommunen sätter årligen av pensionsavgifter, beräknade på den förtroendevaldas pensionsgrundande årsinkomst, till en pensionsbehållning i kommunens balansräkning. Pensionsbehållningens värde ökas årligen med inkomstbasbeloppets utveckling.

3.1.1. Små pensionsavgifter

Om pensionsavgiften för ett kalenderår är mindre än 3 procent av inkomstbasbeloppet, betalas avgiften ut kontant året efter intjänandet i stället för att sättas av till en pensionsbehållning. Ersättningen betalas inte ut om beloppet understiger 200 kronor avseende ett kalenderår. Från och med år 2019 uppräknas nivån 200 kronor årligen med förändringen av inkomstbasbeloppet.

3.1.2. Pensionsinformation

Den förtroendevalda får information från KPA Pension om sin ålderspension enligt OPF-KL, pensionsgrundande inkomst, avsättning av pensionsavgift och pensionsbehållning. Förtroendevalda kan även få information genom att maila frågor till: fortroendevalda@kpa.se

3.1.3. Ansökan

Den förtroendevalda ska ansöka hos kommunen om utbetalning av ålderspension senast två månader före önskad utbetalning. Utbetalningen görs av KPA Pension. Ansökan lämnas till Verksamheten för HR och lön.

Efterlevandeskydd

Ålderspensionen innehåller ett efterlevandeskydd. Det innebär att pensionsbehållningen betalas ut till efterlevande. Efterlevandeskyddet kan väljas bort i samband med ansökan om ålderspension. Gäller även fritidspolitiker.

Ersättning enligt efterlevandeskyddet beräknas och betalas ut av KPA Pension efter begäran från kommunen.

Ansökan om att ta bort efterlevandeskydd

Den förtroendevalda ska samtidigt med ansökan om utbetalning av ålderspension ange om efterlevandeskyddet ska upphöra.

Ansökan om utbetalning av efterlevandeskydd

I händelse av den förtroendevaldas dödsfall ska efterlevande ansöka hos Verksamheten för HR och lön om utbetalning av efterlevandeskydd. Ansökan ska ske senast tre månader efter inträffat dödsfall. Pensionsmyndigheten kan bevilja undantag från denna tidsgräns.

Sjukpension

Sjukpension enligt OPF-KL betalas ut under den tid den förtroendevalda har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning. Gäller förtroendevalda med 40 procent eller mer av heltid.

En förtroendevald som avgår från uppdraget på grund av sjukdom har ett efterskydd i 270 kalenderdagar efter avgången. Efterskyddet innebär rätt till sjukpension om sjuk- eller aktivitetsersättning beviljas under efterskyddstiden. Rätten till efterskydd upphör om den förtroendevalda får nytt uppdrag eller anställning med pensionsrätt.

Under tid med sjukpension ska kommunen fortsätta att sätta av pensionsavgifter för ålderspension.

Sjukpensionen beräknas och betalas ut av KPA Pension efter begäran från kommunen.

Ansökan

Den förtroendevalda ska skriftligt ansöka hos Verksamheten för HR och lön om utbetalning av sjukpension senast tre månader efter beviljad sjuk- eller aktivitetsersättning. Pensionsmyndigheten kan i särskilda fall bevilja undantag från denna tidsgräns.

Familjeskydd

Familjeskydd kan betalas ut till efterlevande i samband med den förtroendevaldas dödsfall. Gäller förtroendevalda med 40 procent eller mer av heltid.

Familjeskydd/efterlevandepension beräknas och betalas ut av KPA Pension efter begäran från kommunen.

Ansökan

I händelse av den förtroendevaldas dödsfall ska efterlevande ansöka hos Verksamheten för HR och lön om utbetalning av familjeskydd/efterlevandepension. Ansökan ska ske senast tre månader efter inträffat dödsfall. Pensionsmyndigheten kan i särskilda fall bevilja undantag från denna tidsgräns.

Pensionsbestämmelser enligt PBF

Förtroendevalda på del eller heltid

Kommunen antog PBF att gälla från och med 2003-01-01. PBF gäller även fortsättningsvis för förtroendevalda som tillträtt pensionsgrundande uppdrag i kommunen före valet 2014.

Pensionsbestämmelserna omfattar kommunalråd som tillträtt före valet 2014 och som har uppdrag på minst 40 %.

Förvärvsinkomster upp till två prisbasbelopp per år undantas från samordning med visstidspension och avgångsersättning enligt PBF.

Samma ansökningsförfarande som OPF-KL, för respektive förmån.

PBF består av följande förmåner

Avgångsersättning
Visstidspension
Ålderspension
Livränta
Sjukpension
Efterlevandepension till vuxen och barn
Kompletterande änkepension

Utbetalning av ovanstående förmåner sker efter skriftlig ansökan av den förtroendevalde till Verksamheten för HR och lön.

Pensionsgrundande arvode och årsmedelspoäng

För pensionsförmånerna beräknas en pensionsgrundande inkomst för varje kalenderår. Den pensionsgrundande inkomsten utgörs av årsarvode samt utbetalda kontanta ersättningar med undantag för traktamente och kostnadsersättningar.

Vid ledighet på grund av sjukdom, olycksfall, arbetsskada eller föräldraledighet räknas även det eventuella arvodesbortfallet som pensionsgrundande inkomst.

För varje kalenderår fastställs en årspoäng vilken utgör kvoten mellan den pensionsgrundande inkomsten och samma års förhöjda prisbasbelopp.

Årsmedelpoängen (genomsnittsinkomsten) utgör underlaget för pensionsförmånerna och beräknas till medelvärdet av de två årspoäng som ligger närmast före avgångsåret.

Avgångsersättning

Förtroendevalda som inte fyllt 50 år vid avgången från förtroendeuppdraget kan få avgångsersättning. Avgångsersättningen betalas ut från avgångstidpunkten. Utbetalningstidens längd beror på uppdragstiden och den förtroendevaldes ålder vid avgången.

Uppdragstid i månader	Ålder - 39 år	Ålder 40 - 49år
- 71	1 år	1 år
72 - 95	2 år	2 år
96 - 119	2 år	3 år
120 - 143	2 år	4 år
144 -	2 år	5 år

Avgångsersättningens storlek bestäms av det årsarvode den förtroendevalde hade vid avgången.

Årsarvodet uttryckt i förhöjda prisbasbelopp	Ersättningsnivå för denna del av arvodet. 1:a utbetalningsåret	Ersättningsnivå för denna del av arvodet. Från 2:a utbetalningsåret
0 – 20	80 %	70 %
20 – 30	40 %	35 %

Förvärvsinkomster upp till två prisbasbelopp per år undantas från samordning.

Livränta

Förtroendevalda som har haft förtroendeuppdrag i kommunen i minst tre år och som avgått utan rätt till visstidspension eller ålderspension kan ha rätt till livränta.

Livräntan betalas ut från och med 65 år.

Livräntans storlek beror på uppdragstidens längd och de årsarvoden som betalats ut de två kalenderåren närmast före avgångsåret. För hel livränta krävs 30 års uppdragstid. Endast uppdragstid i kommunen är pensionsgrundande.

Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp	Pensionsnivå för denna del av inkomsten
0 – 7,5	10 %
7,5 – 20	65 %
20 – 30	32,5 %

Livräntan samordnas inte med allmän pension.

Visstidspension

Förtroendevalda som fyllt 50 år men inte 65 år när de avgår från förtroendeuppdraget kan få visstidspension.

Pensionens storlek beror på uppdragstidens längd och de årsarvoden som betalats ut de två kalenderåren närmast före avgångsåret. För hel visstidspension krävs 12 års uppdragstid. Endast uppdragstid i kommunen är pensionsgrundande.

Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp	Pensionsnivå för denna del av inkomsten
0 – 20	65 %
20 – 30	32,5 %

Förvärvsinkomster upp till två prisbasbelopp per år undantas från samordning.

Ålderspension

Från 65 år övergår visstidspensionen till ålderspension. Till den som avgår från sitt uppdrag vid 65 års ålder eller senare, utbetalas ålderspension direkt.

Pensionens storlek beror på uppdragstidens längd och de årsarvoden som betalats ut de två kalenderåren närmast före avgångsåret. För hel ålderspension krävs 12 års uppdragstid. Endast uppdragstid i kommunen är pensionsgrundande.

Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp	Pensionsnivå för denna del av inkomsten
0 – 1	96 %
1 – 3	70 %
3 – 20	65 %
20 – 30	32,5 %

Ålderspensionen ska samordnas med (minskas) den allmänna pensionen.

Sjukpension

Förtroendevalda som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning och som en följd av detta befrias från sitt uppdrag före mandatperiodens slut, kan få sjukpension.

Sjukpensionens storlek beror på de årsarvoden som betalats ut de två kalenderåren närmast före avgångsåret.

Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp	Pensionsnivå för denna del av inkomsten
0 – 1	96 %
1 – 3	70 %
3 – 20	65 %
20 – 30	32,5 %

Sjukpensionen betalas ut under samma tid som sjuk- eller aktivitetsersättning. Sjukpensionen ska samordnas med (minskas med) sjuk- och aktivitetsersättning, samt i förekommande fall även med förvärvsinkomst som överstiger två prisbasbelopp per år.

Efterlevandepension till vuxen och barn

Om en förtroendevald avlider kan en efterlevande make/maka, registrerad partner, eller sambo få efterlevandepension. Pensionen betalas ut i 5 år.

Den avlidnes barn kan få barnpension till dess barnet fyller 18 år, eller vid studier till och med juni månad det år barnet fyller 20 år. Vid fler än ett barn höjs det totala pensionsbeloppet något och fördelas därefter lika mellan barnen.

Efterlevandepension till vuxen

Tillämpningsanvisningar för OPF och PBF

Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp	Pensionsnivå för denna del av inkomsten
0 – 7,5	15 %
7,5 – 20	15 %
20 – 30	7,5 %

Barnpension

Genomsnittsinkomst uttryckt i förhöjda prisbasbelopp	Pensionsnivå för denna del av inkomsten
0 – 7,5	10 %
7,5 – 20	28 %
– 30	14%

Kompletterande änkepension betalas ut enligt särskilda regler, efter en förtroendevald som avlider och har en årsmedelpoäng (genomsnittsinkomst) som överstiger 7,5 förhöjda prisbasbelopp.